

פרוטוקול מס' ~~370~~ 372

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
פיוס ה', ו' בחשון תשל"ד - 1.11.73, שעה 12.00

נכחר:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- ר. ארצי
- מ. ביבי
- מ. בן-פורת
- ג. האוזנר
- מ. פרוש
- י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:

- י. קרפ - משרד המשפטים
- ח. קלוגמן - משרד המשפטים
- סגן ניצב ח. הירש - משטרת ישראל
- עו"ד מ. זקלר - משרד התאבורה

מזכירת הוועדה:

ר. פלחי

רשמה:

ח. בנקין

סדר היום:

(א) חוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965 -
קביעת חיקוקים נוספים לענין סעיפים 213
ו-214 לחוק;

(ב) חוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה - 1965 - תקנות
בדבר קביעת חיקוקים לענין סעיפים 213 ו-214
לחוק.

- 785 -

(ניקולא - 1.11.73)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גולדשמידט:

(א) חוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965 -
קביעת חיקוקים נוספים לענין סעיפים
213 ו-214 לחוק

לפניכם שתי בקשות של שר המשפטים בדבר קביעת חיקוקים נוספים לענין סעיפים 213 ו-214 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965. הבקשה בדבר חגורות בטיחות מונחת אצלנו זה מספר ימים, אבל לא לצורך זה ביקשתי לקיים ישיבה זו, אלא בגלל הנושא האחר: תקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס), תשי"ז-1967. מטרת החקיקה וטעם המשפטים מעוניינים ליצור כבר עכשיו את הבסיס החוקי לתקנות כדי שאפשר יהיה להעמיד לדין, בפרוצדורה מקוצרת, אנשים העוברים על חוקים אלה.

סעיפים 213 ו-214 לחוק סדר הדין הפלילי ידועים לנו. הפרוצדורה המקוצרת מותרת רק לגבי חוקים ששר המשפטים פרסם אותם ברשומות לאחר אישור של ועדת החוקה, חוק ומשפט. נתייחס עכשיו לבקשה בדבר תקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס).

עו"ד פ. זקלר:

לשם קיום הספקה ושירותים חיוניים במדינה בשעת חירום גוייס רכב מסחרי, נהגים ובעלים של רכב כזה הועמדו לרשות פל"ח (מטה לשעת חירום) למילוי פשיטות שיוטלו עליהם על-ידי הרשות הפוסטכת של פל"ח. בהתאם לתקנה 15 לתקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס), תשי"ז-1957, רשאי שר הבטחון להורות כי סוגים מסויימים של כלי רכב יועמדו לרשות הרשות הפוסטכת (פל"ח) כדי לשרת את צרכי האוכלוסייה האזרחית. זו כזה פורסם בילקוט הפרסומים 1952, עמ' 77, מתאריך 17 באוקטובר 1973. תקפו של הצו הוא מיום 6 באוקטובר 1973. על-פי צו של פוקד פוסטך חייב בעליו של כלי רכב, אשר הצו הנ"ל חל עליו, להעמיד את רכבו לרשות פל"ח, וזאת מכוח תקנה 6 של התקנות האפורות.

בעל רכב המפד את החובות המוטלות עליו על-פי התקנות הנ"ל, דינו מאסר שלוש שנים או קנס 3,000 לירות, או שני העונשים כאחד. עונשים מוגדלים אלה נקבעו בתקנה 13(ב).

הנסיון עד עתה הראה כי מספר ניכר של נהגים ובעלי רכב מפירים את החוק, מתחמקים ומשתמטים ממילוי הפשיטות המוטלות עליהם. התופעה השכיחה והחמורה מכולן היא כאשר פשאיות ונהגים שגוייסו לשירות חירום עוסקים בהובלת פשאיות באופן פרטי, בניגוד לצווים של הרשויות הפוסטכות. הפרות חוק אלו פוגעות בצורה קשה בפאסץ המלחמתי ומשבשות את ההספקה והשירותים החיוניים לפשק המדינה.

ישנה עכשיו תכנית משותפת בין משטרת ישראל ובין פל"ח לסייע בתפיסת עבריינים, חקירתם והבאתם לדין. להשגת מטרת אלו יוצבו בעורקי תחבורה ראשיים שלושה מחסומי ביקורת. כל מחסום יאוייש על-ידי צוות מפקחים מטעם פל"ח אשר יערוך את הביקורת והבידורים הדרושים כדי לקבוע אם נעברה עבירה לפי חוקי שעת חירום. הכוונה לערוך חקירות, להגיש אישום במקום ולאפשר הבאם המיידית לדין של העבריים על פנת להרשיעם ולסנוע מצב כזה.

לדעת המשטרה, נגרם נזק חמור למשק ולמדינה על-ידי עבירות אלה, ולכן יש להטיל על הנאשם שהורשע בעבירה עונש חמור ופומבי. בשיתוף עם הנהלת בתי המשפט קיבלנו כבר תאריכים רבים להתחלת הדיון, ומתוכנן להתחיל את המבצע היום, בדין שיתאפשר להביא את האנשים לדין בקרוב. אנו חושבים שיש חשיבות עליונה להכללת התקנות האלה במסגרת הפרוצדורה המקוצרת.

כדוגמה לעבירות בהן נתפסו אנשים עד עכשיו אזכיר רק כי ידוע שענף הבניה משתדל בכל תוקף לגייס בעלי פשאיות להובלת חומרי בניה והוא משלם סכומי עתק לצורך זה. מובן שאין זה מבצע חיוני ובכך מסובלות הפטרות החיוניות האחרות שמל"ח רואה אותן כחשובות. זו דוגמה של אמצעי הלחץ בהם עומדים בעלי רכב.

האם הכוונה כאן לאלה שכבר מגוייסיים
עם רכבם ומבצעים הובלות תוך כדי

פ. בן-פורת:

הגיוס?

הכוונה לאלה שמבצעים הובלות תוך כדי
גיוס, או שאינם מוזרים למסדה. יש
אלף אנשים מגוייסיים ועל כ-4,000 כלי

עו"ד פ. זקלר:

רכב.

מה מספר התחביבים?

ר. ארזי:

קשה לקבוע זאת. אנו מתבססים על הרגשה,
כי עדיין לא חקרנו את העניין. עכשיו יתברר
מחשופים, ואז אפשר יהיה לדעת מה היקף העבירות הללו.

עו"ד פ. זקלר:

אני מבקש שתקראי לפנינו אותם סעיפי
הצו שעליהם יעבור. נניח שאדם גוייסיי יחד
עם פשאייתו והוא חייב להתייבב כל בוקר בשעה 7:00 בבוקר מסוייים ולהפתיין
לקבלת פשיטה. אם אופרים לאותו אדם בשעה 10:00 שאין עבודה בשבילו והוא
פוצא אדם הפשלם לו סכום גדול תמורת הובלת מלס, האם תהיה זו עבירה אם
יבצע את עבודת ההובלה? איזה סעיף בצו קובע שיש עבירה? האם הכוונה לפקרה
שאדם לא התייבב בשעה היעודה ובפקום זאת עסק בהובלה מפורת כסף? בפה
פחייב הסעיף ופה הוא אוסר? על איזה סעיף עומת אדם אם הוא מבצע עבודה
פרטיית בתשלום?

היו"ר י. גולדשמידט:

יש סופס שאנו מעבירים למסדה ובו
מפורטות העבירות. ראשית, ישנה עבירה על
תקנה 4 לתקנות שעת חירום (רישום ציוד זרזי-הדנה במקרה שאדם אינו
פביא את הרכב לבדיקה. אחר-כך ישנן תקנות 6 (א) (2), 6 (ב) וכו' התשובה
לשאלת היושב ראש (קוראת את התקנות הנ"ל). סעיף 6 (ב) דן במקרה שהאיש
לא הודיע לרשות המוסמכת את הסיבה לאי-התייבבותו. יכפו כן ישנה עבירה
על תקנה 13 (א) (4) הדן במקרה שאדם חיבל ברכב-צדע פפנו או הניח לפישהו
אחר לחבל בו או לגרוע פפנו. בכך פשוט פוציאים את הרכב פכלל שיפוש.
היו לצו מספר דוגמאות של פקרים כאלה ברכב שאיננו יבנעלותם של יהודים.

עו"ד פ. זקלר:

אם כן, כל העבירות מתרכזות בכך שאדם
לא העמיד את הרכב לרשות פל"ח לפי תכנית
העבודה, או שחיבל בו בדרך זו או אחרת.

היו"ר י. גולדשמידט:

לפעשה חוק גיוס כוח אדם בשעת חירום
כלול כבר בתקנות הנדונות, ואילו החיקוק
שלפנינו אינו כלול, בעוד ששני החיקוקים הללו תולכים ביחד. לפי חוק שירות
עבודה בשעת חירום מגייסיים את כוח-האדם, ולפי תקנות שעת חירום בדבר גיוס -
מגייסיים את הציוד, ולכן חשוב ששני החיקוקים יכללו בפרוצדורה הפהירה.

עו"ד פ. זקלר:

אקרא לפניכם את פכתבו של שר הפשפטיים
בעניין זה: "סעיפים אלה (היינו סעיפים
213 ו-214 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965) מעניקים לשר הפשפטיים את
הסמכות לקבוע סדרי הזמנה וסדרי דין פיוחדים בעבירות תעבורה ובעבירות
על חיקוקים אחרים שקבע שר הפשפטיים באישור ועדת החוקה, חוק ושפט של
הכנסת. בתקנות 34 עד 41 לתקנות סדר הדין הפלילי, תשכ"ו-1966 נקבעו אפנים
סדרי אישום והזמנה וסדרי דין פיוחדים לעבירות כאשור. כפו כן נקבעו באישור
ועדת החוקה, חוק ושפט, כחיקוק שתקנות אלה חלות עליו, תקנות שעת חירום
(הפעלת רכב), תשכ"ז-1967.

היו"ר י. גולדשמידט:

תקנות שעת חירום אלה, שהעניקו סמכויות לשר
התחבורה להסדיר את פשק התובלה בשעת חירום ולהצט"ח על-ידי הובלה סדירה
אספקת מצרכים ושירותים חיוניים, אינן עוד בתוקף כיוון שהכנסת לא נתבקשה
להאריך את תוקפן כעבור שלושה חדשים פיום התקנות. לעומת זאת הוסדר הנושא
של תקנות אלה בתיקון תקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס), תשי"ז-1956,
שנתקבל בכנסת בשנת תשל"ב (ספר החוקים 650 פיהם 24 בפרץ 1972, עמ' 46).
כעת מתעורר הצורך הדחוף לאפשר דיון מקוצר ושהיה בעבירות אלה על ההסדר
של פשק התובלה בשעת חירום, וזאת כדי לפבוע השתפשות הסייבים בשירותים
תובלה לפי בתקנות הללו, הפסכנת את האספקה הסדירה של שירותים ופצרכים
חיוניים... כאן פגיע אני לנקודה שאני מבקש להכין אותה. בתשל"ב, לפני
כשנה וחצי, אישרנו פחדש תקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס), והן בתוקף,
בעוד שהתקנות הפקוריות פתשי"ז אינן בתוקף.

עו"ד מ. זקלר:

בתיקון משנת תשל"ב הוסיף סעיף 15א לתקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס), תשי"ז-1956, והוא אומר: "א) שר הבטחון רשאי להורות, בצו, כי סוגים של כלי רכב או כלי רכב מסויים, חלקיהם, חלקי חילוף, ציוד עזר, ציוד מורכב, ציוד מחובר או הנזרים שלהם, אשר לדעתו אינם דרושים לצרכי הצנא, יועמדו לרשותה של רשות שימנה שר התחבורה (להלן רשות מוסמכת) - וזו הפל"ח - כדי לשרת את צרכי האוכלוסיה האזרחית בשעת-חירום; לציוד שצו כאמור חל עליו ייקרא להלן "ציוד עודף". כלומר, כל המערכת הזאת של הצנא חלה, אם יש צו של שר הבטחון לגבי ציוד עודף, לגבי הציוד המשרת את האוכלוסיה האזרחית. יש מערכת אחת המטפלת בשני הסוגים: שר הבטחון מכריז על אותו רכב שאינו דרוש לצרכי הצנא, ואז הוא מועמד לרשות הפל"ח. זה נקבע בחוק לתיקון תקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס) (מס' 2), תשל"ב-1972.

היו"ר י. גולדשמידט:

בתייחס עכשיו לדרך הלבן שלפנינו הכוללת את התקנה החדשה.

י. קרפ:

ברצוני לעמוד על נקודה הנזכרת במכתבו של שר המשפטים, והיא שמבחינה עניינית הוועדה אישרה כבר את הנושא של הפעלת רכב כנושא שאפשר להפעיל לגבינו את הדיון המקוצר, כי ברשימת החיקוקים מסעיפים 213 ו-214 חלים עליהם כיום; כבר מופיעות התקנות הישנות בדבר הפעלת רכב. לכן מבחינה עניינית רעיון זה אושר כבר על ידי הוועדה. במקום שברשימת החיקוקים הללו יופיעו תקנות שאינן בתוקף מוצע כאן לכלול את התקנות שלפיהן פועלים כיום. הצעתנו היא שבמקום הפלים "תקנות שעת חירום (הפעלת רכב)" יבוא "תקנות שעת חירום (רישום ציוד וגיוס)". בתקנה 1(7) כתוב "תקנות שעת חירום (הפעלת רכב)", ולתקנות אלה אין כבר תוקף.

ג. האוזנר:

צריך לראות אם התקנות המקוצרות שהתקין שר המשפטים הולמות את המטרה.

ר. ארזי:

בעקבות שאלתו של חבר-הכנסת בן-פורת ברצוני לשאול אם תקנות אלה יחולו רק על כלי הרכב שפבר נשלח להם צו גיוס והם לא התייצבו, או שיחולו גם על אלה שטרם נשלח להם צו גיוס ואולי עוד יישלח להם צו כזה.

עו"ד מ. זקלר:

מובן שהתקנות אינן יכולות לחול על אלה שעדיין לא גויסו.

י.ה. קלינגהופר:

אני מבין את הבעיה הנוצרת מגב אי-הארכת תוקפן של תקנות שעת חירום משנת תשכ"ז. כעבור שלושה חדשים לא קיבלה הכנסת חוק הארכה ולכן פג תוקפן של תקנות אלה. האישור לפי סעיפים 213 ו-214 צמוד לאותן התקנות, וכיוון שאותן תקנות בטלו גם לאישור שלנו אין עוד תוקף. על כן צריכים לשלם את החסר. מבחינה זו צדקה בעצם הגב' קרפ באשרה שלגופו של ענין כבר קבענו בעצם עמדה חיונית כאשר אישרנו אותן תקנות בזמנן, ועכשיו אנחנו מתבקשים רק לחדש את האישור.

אלא שבנקודה צדדית אני רואה הבדל בין אותן תקנות לבין התקנות החדשה, אף-על-פי שהבדל זה אינו משפיע על עצם יחסי החיובי לכך שנאשר את התקנות גם הפעם. בתקנות הקודמות היה מדובר על שלושה חדשים בלבד. השאלה היא אם התיקון לתקנות שעת החירום תשי"ז (רישום ציוד וגיוס) מוגבל בזמן או שהוא חל עד תום מצב החירום. אני מתייחס עכשיו לתוקף החיקוק כשלעצמו.

ג. האוזנר:

במקרה שחלים סעיפים 213 ו-214 האם כתוב בטופס שמוסרים לנאשם שאם לא התייצב רואים אותו רמדה באשמה לצורך סעיף 214? הטופס איננו בתקנות.

סגן ניצב ח. הירש:

זה כתוב במפורש, באותיות מודגשות במיוחד. זה החלק השלישי של הטופס.

י.ה. קלינגהופר:

שאלתי עד פתי מוארך תוקף התקנות.

עד ה-31 בדצמבר 1975.

י. סרפ:

לענין ההבדל הזה בין הארכה לשלושה חודשים לבין הארכה עד סוף 1975 - רשימת החיקוקים הנזכרת בתקנות אין לה קשר עם שעת חירום. הקשר היחיד לשעת חירום הוא הפצב שהעלה את הנקודה.

היור"י גולדשמידט:

לשאלתו של חבר-הכנסת קלינגהופר - בחוק לתיקון תקנות-שעת-חירון (רישום ציוד וגיוסו) (מס' 2), תשל"ב-1972 מוסיפים תקנות 15א-15ג אחרי סעיף 15 לתקנות העיקריות. סעיף 15א דן בגיוס רכב לפשק האזרחי. סעיף 15ג קובע סייג לשימוש בסמכויות והוא אומר: "(א) שר התחבורה, ורשות מוסמכת ופוקדים שפינה שר התחבורה, לא ישתמשו בסמכויותיהם לפי תקנות אלה אלא בפידה הנראית להם דרושה כדי להבטיח שירותי הובלה והולכה חיוניים לפשק בשעת-חירום; (ב) שר הפיתוח, ורשות מוסמכת ופוקדים שפינה שר הפיתוח, לא ישתמשו בסמכויותיהם לפי תקנות אלה אלא בפידה הנראית להם דרושה כדי להבטיח אספקה ושירותים חיוניים בשעת-חירום". כלומר, אין כאן פגבלה של זמן, אלא יש קריטריונים ענייניים. אם יבוא היום בעל כלי רכב ויאמר שאפנים גייסו אותו; אבל חפישה ימים עוד במגרש לא הוטלה עליו חפישה, הרי הוא יוכל לטעון, לפי מיטב הבנתי, שגייסו אותו שלא לצורך, כי אם לא נתנו לו מה לעשות במשך חפישה ימים, סיפן שלא היה צורך בו. לדעתי, הוא יוכל לערער על כך. אולם זה כבר מה שהוא יעשה נגד הפידה, ולא מה שהפידה צוהדת לעשות נגדו. אולם, כאמור, הפגבלה היא שיקול ענייני של שר התחבורה ושל הפוקדים, ולא פגבלה של הזמן.

יש שתי דרגות של שעת חירום: יש שעת חירום שהוכרזה עוד ב-1948 ויש שעת חירום שהיתה קיימת ב-5 באוקטובר 1973, ביום הכיפורים. הממשלה הכריזה על שעת חירום ב-1948, והכרזה זו טרם בוטלה, כך שאפשר לומר כי שעת החירום הפוזכרת כאן היא לא רק שעת החירום שנוצרה ביום הכיפורים.

עו"ד מ. זקלר:

אני חושבת שהענין נתון לשיקולו של שר הבטחון. כאשר יגיע לפסקנה שאין עוד טעם בכך, יבטל את הצו שנתן לפי סעיף 15א.

חבר-הכנסת ארזי שאל אם התקנות חלות רק על רכב שגוייס או גם על רכב שטרם גוייס. ברור שההוראות יחולו רק לגבי רכב שגוייס. אם יגוייס הרכב, ובפידה שיגוייס, יחולו עליה ההוראות.

ג. האוזנר:

אני הבנתי שהכוונה לכך שאנשים לא ישתמשו בהחובה הפוטלת עליהם, אבל אם אפשר לסדר את העניינים כך שהזאב יהיה שבע וגם הכבשה תגיה שליפה - הרי זה עדיף. כלומר, אם אדם צריך לפלא חובות מסוימות, הוא יפלא אותן, ואם לו חופשות, הרי הוא יכול לנצל את רכבו לפטרות פרטיות.

עו"ד מ. זקלר:

אבל הפצב הוא שכל כלי הרכב שגוייסים לפלוא שעות העבודה ובכל זאת יש פחסור משווע בכלי רכב.

ג. האוזנר:

אבל שולחים אנשים הביתה ובאותו זמן הם יכולים להשתמש ברכבם לפטרות פרטיות. אני מתאר לי שאין כוונה להעניש על זה.

עו"ד מ. זקלר:

אין כוונה כזאת.

מ. בן-פורת:

ברגע שרכב שגוייס - הוא שגוייס, ואם אדם הולך הביתה, אין הוא יכול להשתמש ברכב, שפא יפגע תוך כדי הנסיעה הפרטית.

ג. האוזנר:

לא הייתי מציע עכשיו לזעזעה לעכב את אישור התקנות בגלל ענין זה, אבל יש כאן שאלה שכדאי היה לברר אותה במזדמנות.

היור"י גולדשמידט:

אין צורך בטחון כזה, כפי שאומרת עורכת דין זקלר, שכל הנכב השגוייס מנוצל. בוועדת הפנים נבגשנו עם מפקד הג"א ועם אנשי הג"א ודיברנו על

היו"ר י. גולדשמידט:

דברים אלה, והיו חברי כנסת שסיפרו לרוועה כי עברו על-ידי מגרשי ריכוז וראו שם עשרות פכוניות חונות במקום שעות על גבי שעות.

עו"ד מ. זקלר: ייתכן שהיו בתיקון.

י.ה. קלינגהופר: אני רק רוצה להפנות את תשומת לב הוועדה לכך שאיננו הופכים עכשיו מעשה שהיה פותר לפעשה אסור, אלא רק מקצרים את הפרוצדורה.

ר. ארזי: האם התקנות הללו חלות גם על ציוד כבד, כגון טרקטורים ונולדוורים?

עו"ד מ. זקלר: בסעיף 15ב' לחוק מתשל"ב כתוב: "תקנה 15א' תחול על פנועי דיגל ודיזל - גרטורים כאילו אף הם היו כלי רכב, אלא שלענין זה יבוא במקומו של שר התחבורה - בכל מקום שמדובר בו בתקנה 15א' - שר הפיתוח".

היו"ר י. גולדשמידט: רבותי, אני מציע שנאמר כי שוכנענו שכדי להשתמש בפרוצדורה מקוצרת לגבי העבירות הנדונות יש צורך להחליף תקנות 1(7) ו-8 בתקנות המוצעות כאן.

ה צ ב ע ה

ההצעה לאשר תקנות סדר הדין הפלילי (חיקוקים לענין סעיפים 213 ו-214 לחוק) (תיקון מס' 2), תשל"ד-1973 - נתקבלה

(ב) חוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965 - תקנות בדבר קביעת חיקוקים לענין סעיפים 213 ו-214 לחוק

היו"ר י. גולדשמידט: נפנה עכשיו לתקנות בנושא באחר: חגורות בטלחות.

אקרא לפניכם את פכתבו של שר המשפטים: "חוק חגורות בטיחות רכב, תשל"ג-1973 (התפרסם ביום 2.8.73 בט"ח 711 עמ' 250) קובע בסעיף 1(ג) כדלהלן: "ג) העובר על החאות חוק זה או תקנות שהותקנו על פיו דינו - מאסר חודש או קנס 1.000 לירות". בהיות חוק זה חוק נפרד מהוראות פקודת התעבורה, לפיכך לא חלים עליו סעיפים 213 ו-214 לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965. לעיפיים אלה מאפשרים לקבוע סדר דין פלילי פיוחד לעבירות תעבורה.

הואיל ופרובר בחוק הצדף בעבירת תעבורה יש בדעתי איפוא להחיל את סדרי ההזמנה וסדרי הדין הפיוחדים הקבועים בחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965 גם עבירות הפנויות בחוק זה.

דצוף בזה נוסח תקנות שיש בדעתי להתקין. אודה לך אם תביא אותן לאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

הכוונה להוסיף בשתי תקנות אלה נושא שאינו פכוסה ברבע זה, כי ענין חגורות הבטחון כלול בחוק נפרד ואינו בגדר סעיף נוסף לחוק הקיים הכלול כבר ברשימת החוקים שסעיפים 213 ו-214 חלים עליהם.

מ. בן-פורת: מה יקרה אם חוק זה לא יכוסה?

היו"ר י. גולדשמידט: חוק חגורות בטיחות רכב שנתפרסם ב-2 באוגוסט 1973 אפר כי פי שעובר על הוראות חוק זה אחרי ה-31 בדצמבר 1973 יועמד לדין והוא צפוי לעונשים הקבועים בחוק. אם השר לא יכלול חוק זה ברשימת החיקוקים שעליהם חלים סעיפים 213 ו-214, לא תחול עליו הפרוצדורה המקוצרת, אלא תחול עליו הפרוצדורה הרגילה. שר המשפטים טוען; כנראה, שאם חלה פרוצדורה מקוצרת לגבי שאר עבירות התעבורה, אין הגיון שהיא לא תחול גם על עבירה לפי

היו"ר י. גולדשמידט:

חוק זה שנועד להציל חיי אדם רבים. ידוע שיש טענה כי שימוש עקבי ומתמיד בחגורות מצמצם את הנזקים הגופניים הנגרמים על-ידי תאונות. אני חושב שזה הנימוק.

ג. הארזבר:

אני מציע שלא נאשר את הבקשה, וזאת לא מפני שאני חולק על העניין, אלא מהנימוק הבא: דחינו את תחילת החוק לסוף דצמבר, כי חשבנו שעד אז אפשר יהיה לעשות את הסידורים הדרושים והציבור יסתגל לדרישות החדשות בדבר התקנת חגורות. בינתיים פרצה המלחמה, וסי שלא הזדרז להתקין חגורות בטיחות ברכבו עד עכשיו איני יודע מתי יוכל לעשות זאת. מכל מקום ספק אם יוכל לעשות זאת בזמן הקרוב, כי בעלי מלאכה ובעלי מקצוע פגועים במילואים אם לא נאשר את התקנות האלה עכשיו, ניתן שהות לכנסת הבאה לעשות זאת. אם לכנסת הזאת לא תהיה שהות להאריך את מועד התחולה של החוק, תחליט הכנסת הבאה על הארכה באופן רטרואקטיבי. אפשר שמשרד התחבורה יאשר כי הוא יכין הצעת חוק, ואז יקרא למושב מיוחד בפגרה בו יאושר חוק תחולה חדש, אשר יתן שהות מספקת לאנשים להצטייד בחגורות בטיחות. במקרה כזה אני מסכים שהחוק יהיה פכוסה על-ידי תקנות אלה, כי אין כל הגיון להחיל את הפרוצדורה המקוצרת על תקנות תעבורה אחרות ולא על חוק זה. אם משרד התחבורה לא יעשה זאת, תצטרך הכנסת השמינית להחליט על שינוי מועד התחולה של החוק באופן רטרואקטיבי, ובינתיים לא תתאפשר באופן מעשי הרשעת עבריינים, כי הפרוצדורה הקיימת, הרגילה - להבדיל מהמקוצרת - הבטיחה לנו שהות של מספר חודשים. לעומת זאת אם נקבל את הבקשה שלפנינו ונחיל מיד את הפרוצדורה המקוצרת ייתכן שלפני שהכנסת הבאה תספיק ליתן דעתה על הנושא יהיו כבר עבריינים. אין לי ספק שזה יגרום לעיוות דין, כי אחד החוקים בכנסת הבאה צריך לספל, לדעתי, בנושא זה של המועד הסביר להפעלת החוק.

מסיבה זו אני מציע לא לאשר את הבקשה שלפנינו. אני מדגיש שאין זה מפני שאני חולק על עצם העניין, אלא מפני שבמקרה מיוחד זה התוצאה עלולה להיות שאנשים יובאו פיד לדין וייענשו, בעוד שצריך לדאוג לכך שאיש לא יוענש בינתיים.

ד. ארזי:

קודם כל איני בטוח כלל שאפשר יהיה לבצע את החוק בתקופה זו. איני יודע אם יש די חגורות בטיחות בארץ ואם אפשר להשיג אותן עכשיו. שנית, איני סבור שאנו יכולים להרבות כל כך בנושאים שעליהם תחול הפרוצדורה של סעיפים 213 ו-214. יש עניין של פרופורציות מסוימות. הנה הסעיף הראשון של סדר היום בו דנו היום הוא אמנם עניין של שעת חירום ואין מקום לפקפוק לגביו, אבל אם נתחיל לכלול בתקנות אלה נושאים כגון חגורות בטיחות, נוכל להכין קטלוג שלם של עבירות נוספות שגם עליהם צריך להחיל את הפרוצדורה המקוצרת. השאלה היא אם זה הזמן המתאים לעשות זאת. כפי שכבר אסרתי, איני בטוח שהחוק ניתן בכלל לביצוע מיידי בגלל שלא ידוע אם יש די חגורות, אם זה הזמן המתאים להרגיל את הנהג ואת הנוסעים לאמצעי הבטיחות החדש, והנימוק העיקרי שלי הוא שנראה לי כי אין זה נושא שעליו צריך את הפרוצדורה המקוצרת. אני הצבעתי בעד החוק ואיני חולק עליו, אבל צריך להתחשב במצב הנתון.

ט. ביבי:

גם אני בדעה שאין לאשר תקנות אלה כי הנושא חדש והחוק לא עמד עדיין בנסיגון מעשי. כאן מטילים אנו חובה לא קטנה על האזרח, גם מבחינת העונש בו הוא צריך לשאת במקרה שאינו מפלא חובה זו. לדעתי, אין להחיל במקרה זה את הפרוצדורה המקוצרת המאפשרת להטיל עונש על אדם בלי שיהיה נוכח. ייתכן שהפעלת הפרוצדורה המקוצרת תהיה לרועץ להפעלת החוק. ייתכן שכל טעמו של חוק זה הוא בהפעלת הפרוצדורה המקוצרת, כי שלא ירבו להם תיקים רבים בצד ובינתיים לא יבוא איש על עונשו, אך כל עוד לא נושא חוק זה הלכה למעשה, אין לאשר את התקנות הללו.

ס. בן-פורת:

עקרונית גם אני באותה דעה. חגור-הכנסת הארזבר הזכיר שתחילת החוק נקבעה ל-31 בדצמבר, אולם תקנות המתנה זו הוקפאה למעשה ב-5 באוקטובר, כאשר פרצה המלחמה, ואיננו יודעים כמה זמן ישהו אנשים בשדה בטרם יחזרו לבתיהם. בינתיים הנששים הן המשתמשות לרוב בכלי הרכב. אם כן, את פי בדון לפי

ס. בן-פורת:

הפרוצדורה המקוצרת, את הנשים?

היו"ר י. גולדשמידט:

הנדון הוא פי שנוהג ברכב.

ס. בן-פורת:

אני מציע לוועדה שמספר חברי כנסת יציעו הצעת חוק פרטית שתדחה את תחילת החוק

לעוד ששה חדשים.

עו"ד ס. זקלר:

אני מוכנה להביא את הצעתך לפני שר התחבורה, ואולי הוא יביא הצעה כזאת לכנסת מיוזמתו. אולם אם החוק הקיים נשאר בתקפו, אין סיבה להבחין בינו לבין שאר החוקים בנוגע לתעבורה, כי זה נושא בטיחותי מדרגה ראשונה.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מבין שהצעת חבר-הכנסת בן-פורת היא שהכנסת לא תאשר היום את התקנות הללו, שהרי הוועדה אינה יכולה להחליט על הגשת הצעת חוק פרטית.

ס. בן-פורת:

איננו מציעים לבטל את החוק, אלא לדחות את הפעלתו לששה חדשים נוספים.

פ. פרוש:

אני תופך בהצעה לדחות את תחולת החוק, אבל אני בדעה שאנו צריכים לפנות לשר התחבורה בבקשה שיתן לעתו על תחולת החוק ושייזום הצעת חוק כנדון. אל לנו לסמוך על הצעה פרטית בענין זה שתוגנת לסדר-היום שנקבע לאחת הישיבות הפיזיות של הכנסת. נוסף לכך הייתי מבקש ששר התחבורה ישפק לנו פידע בנושא זה. לפי ההלכה אין גוזרים גזירה על הציבור אלא אם הוא יכול לעמוד בה. מה המצב במדינות אחרות?

עו"ד ס. זקלר:

אני מתארת שענין זה הוזכר כאשר נדון הנושא לראשונה בכנסת. כיום אין כמעט רכב שאין בו חגורות בטיחות, ופירוש הדבר שהיצרנים הגיעו למסקנה שחגורות בטיחות הן דבר חיוני ברכב.

ס. פרוש:

כאילו מדינות פחייבים שימוש בחגורות בטיחות?

י. קרפ:

אני חושבת שחובה זו קיימת בניו-זילנד.

היו"ר י. גולדשמידט:

אם אינני טועה, בשנתיים האחרונות לא חודש רשיון הרכב אם לא היו בו חגורות

בטיחות.

ס. פרוש:

אבקש שני דברים ממשרד התחבורה: א) לקחת לידינו את היוזמה בקשר לדחיית תחולת החוק; ב) למסור פידע יסודי יותר לחברי הוועדה.

י.ה. קלינגהופר:

על כל האסעמים שהושמעו רוצה אני להוסיף טעם פורמלי, והוא שהחוק ייכנס לתוקפו כאשר צריכה הכנסת השמינית לתיבחר, לפחות לפי המצב החוקי הקיים. אם כן, הייתי מביח לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת השמינית את פלאכת האישור בענין החלת הפרוצדורה המקוצרת. לפה לנו לקבוע כבר היום דבר שיחול מפילא רק בתקופת כהונתה של הכנסת הבאה?

סגן-ניצב ח. הירש:

רציתי להפביר לוועדה דבר אחד: רק במקרה הוראות חוק זה עומדות בפני עצמן. לפעשה מקומן הטבעי הוא במסגרת תקנות תעבורה. האחריות המטלת מכוח זה אינה שונה במאופה מהחבויות החלות על נהג, פרט לזה שהעונש לפי החוק הנדון נפוך יותר מאשר העונש שמטילה פקודת התעבורה עצמה. אולם אם הוועדה אינה מאשרת את התקנות המוצעות היא מכבידה על בית המשפט, על המשטרה וגם על האזרח, כי אנשים יצטרכו לבוא לבית המשפט ולהיענות לכל הדרישות לפי הפרוצדורה הרגילה. הרי כל כוונתנו לעזור לאזרח, ואם לא נאשר את התקנות המוצעות אנחנו רק נכביד עליו, כי הפרוצדורה הרגילה פחייבת אותו לבוא

סגן-ניצב ח. הירש:

לביית המשפט - פעם לקריאה, פעם לעדות. האם זאת הכוונה? על הפטרה ודאי שהדבר יכביד, כי הפרוצדורה של תקנות תעבורה טובה מאוד והיא מוסדרת בטפסים נוחים מאוד בהתאם לפרוצדורה המקוצרת.

ישנה טעות בוספת בחוק, כי בעצם צריך היה להספיק את שופט התעבורה לדון בעבירה הזאת, אבל לפי החוק הקיים נדון הענין בכתי המשפט הרגילים, ובכך נגרם סרבול סיוטר. אם לא יאשרו התקנות, ייפכו משפטים אלה למשפטים בעלי משפעות שאיש לא התכוון אליה.

ח. גלוקמן:
לפעשה גב' הירש הדגישה כבר את הנקודה שרציתי להדגיש - כל הענין הזה יכול היה להיות מוסדר על-פי תקנות התעבורה. מאחר שהתקנות כבר הובאו לאישור הוועדה, מה שהוועדה צריכה להדגיש, לדעתי, הוא שאין לה התנגדות עקרונית להפעלת הפרוצדורה המקוצרת, והבעיה היא בעיה של תחולה. לו הוועדה הייתה פאשרת את הפרוצדורה, זה היה מקל עלינו.

ט. פורת:
דחיית מועד תחולת החוק תפתור את כל הבעיה.

ח. גולקמן:
אם כן, הבעיה היא לדחות את תחולת החוק, ותו לא.

היו"ר י. גולדשמידט:
חבר-הכנסת ארזי אשר שאינו רוצה בכלל להאריך את רשימת העבירות שעליהן חלה הפרוצדורה המקוצרת. אנו דנים בנקודה אחרת. כולנו יודעים שזה רק מקרה שעבירות אלה אינן בכללות בחיקוקים האחרים.

מה שאמרה הגב' הירש תופס-אם אין עושים ולא כלום לדחיית תחולת החוק, אך כיוון שכולם היו מאוחדים בדעה שכן הדין לדחות את התחולה, בפרט לאור העובדה שב-5 באוקטובר הופסקה תקופת ההרצה של חוק זה, אין מקום לסעשת אלה.

על כן מה שהוועדה מבקשת, כנראה, הוא להציע לשר התחבורה לייזום הצעת חוק משלתית שתדחה את תחולת החוק לששת חודשים נוספים. הממשלה יכולה לבקש כינוס מיוחד של הכנסת לצורך זה.

י.ה. קלינגהופר:
השר יכול להשהות תוקפו של החוק גם על-ידי תקנות שעת-חירום. השהיית תוקפו של חוק אינה לרעתו של האזרח. לדעתי, אין טעם שבימים כאלה נפוש על סף הבחירות נציע לשר להעביר הצעת חוק משלתית כזאת. הממשלה שרויה בדאגות מסוג אחר לגמרי, וכלום יבוא עכשיו שר התחבורה עם הצעה כזאת? איני מתנגד להצעה שהועלתה כאן, אבל יש בה משהו שמפריע לי.

היו"ר י. גולדשמידט:
ייתכן שגם בפרסם איזו הודעה לעתונות שתטביח שלא דחינו פתם כך את התקנות, אלא שביקשנו לדחות את מועד התחולה לעוד ששה חודשים.

אשר להערת חבר-הכנסת קלינגהופר, ייתכן שהיועץ המשפטי לממשלה יצטרך בלאו הכי לבדוק את החוקים שנתקבלו בפחצית השנה האחרונה שפא יש בהם פרט זה או אחר הפחייבים התאמה כלשהי. אולי תובא לנו רשימה של חוקים כאלה, שגם חוק זה ייכלל ביניהם.

אם כן, אנו מפכטים שאי-פתן האישור לתקנות אינו פבטא התנגדות עניינית. תקנות אלה נשארות לאישורה של ועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת השפיינית, ואילו היום אנו אופרים: כיוון שאנו חושבים כי אין זה טוב שהחוק יחול עכשיו, אין טעם שנאשר תקנות, כאילו החוק יחול ב-31 בדצמבר. המשאלה מופנית לשר התחבורה ולשר המשפטים.